V. Senkapiai
Old Cemeteries

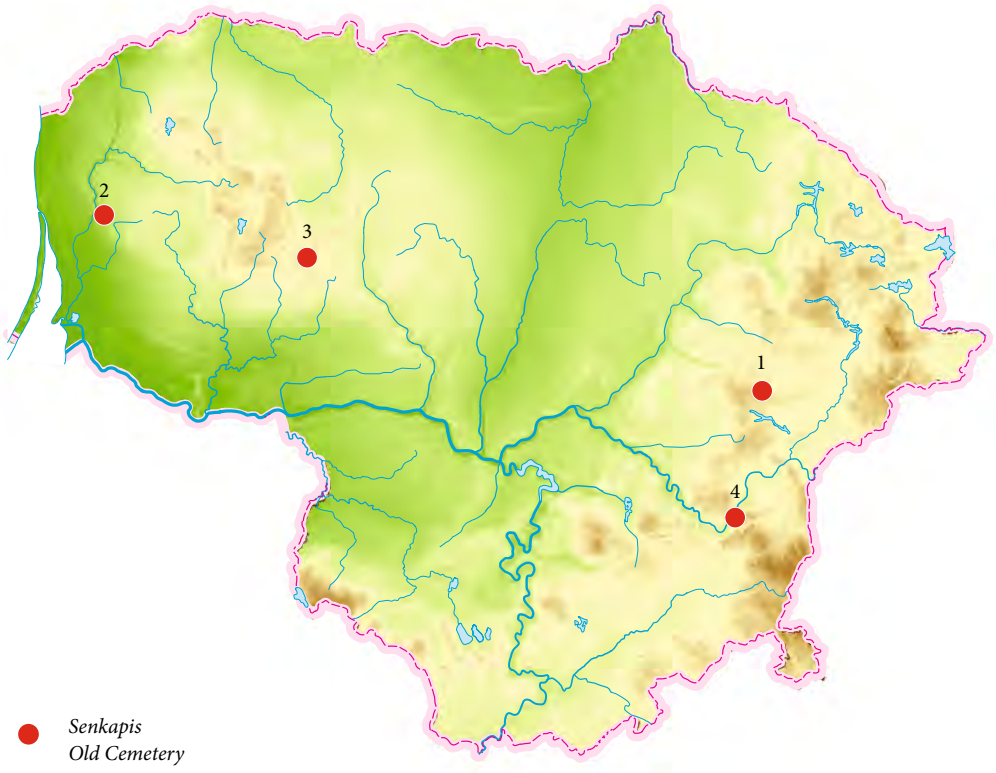

Senkapis
Old Cemetery

1. *Burnėnai*
2. *Kalniškė (žr. II)*
3. *Kražiai (žr. IX)*
4. *Vilnius (ir IX)*

Vismantas Muralis

Burnėnų senkapis

2022 m. spalio 29 d.–lapkričio 2 d. atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Burnėnų senkapio (UK 16363) (Molėtų r., Joniškio sen.) teritorijoje. Tyrimus inicijavo KPD siekiant patikslinti teritorijos ribas, datavimą, vertingąsias savybes. Saugoma senkapio teritorija užima apie 140x100 m dydžio plotą (14818 m^2 plotas). Iš vietinių gyventojų pasakojimų žinoma, kad kalvos pakraštyje, kuri apsodinta pušimis, kasant žvyrą būdavo iškasama žmonių kaulų, randama įvairių metalinių dirbinių: pentinas, balnakilpė (*KPC PB*, f. 28, ap.1. b. 2, p. 24). 2017 m. į V pusę nuo senkapio paribio, palei rekonstruojamą kelią, žvalgomuosius tyrimus ir žvalgymus atliko K. Duderis (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 699). Jų metu ištirtos 4 perkasos (40 m^2) ir atlikti žvalgymai kelkraščių R ir V pusėse (640 m^2 plotas). Kapų ar archeologinių radinių nerasta.

2022 m. Burnėnų senkapio teritorijoje MINK metalo ieškikliais žvalgė apie 10 000 m^2 plotą. Žvalgymų metu aptikta tik XX a. II pusės–XXI a. pradžios metalinių radinių. Kitame etape buvo ištirta 10 perkasų – iš viso 109,5 m^2 plotas. 19,5 m^2 dydžio **perkasa 9** kasta ant kalvelės, šalia pušynėlio. Joje 35–85 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptikti žmonių palaidojimai (1 pav.). Iš viso surasti 6 žmonių kapai (2 pav.). 3 iš jų

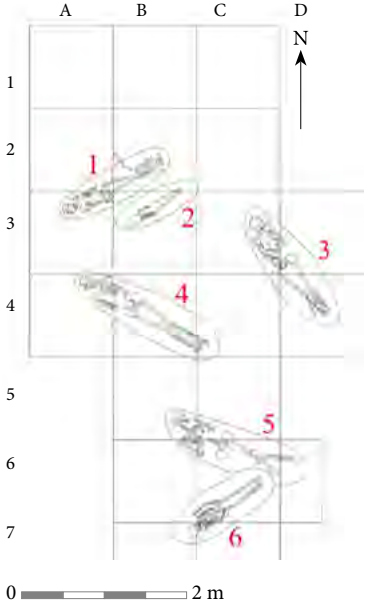

1 pav. Kapai perkasoje 9. V. Muralio nuotr.

Fig. 1. Graves in Trench 9.

2 pav. Perkasos 9 su aptiktais kapais planas. V. Muralio brėž.

Fig. 2. Plan of Trench 9 and the graves within.

(kapai 1–2, 5) įkapių nepatikta. Kapų duobės užpildytos maišytu moliu, pilkos spalvos gruntu su smulkios frakcijos žvyru. Kaulų būklė prasta, išskyrus kapą 6. *Kapo 1* duobės ilgis 155 cm, plotis 40 cm. PV–ŠR kryptimi orientuotų griaučių ilgis 135 cm. Mirusiojo galva orientuota PV kryptimi. Rankos šiek tiek sulenktos, dešinė plaštaka padėta po kairiuoju dubeniu, dešinioji – ant dešiniojo dubens. Kojos ištiestos. Individui buvo 10–15 m. Šalia griaučių aptiktas kairės pusės blauzdikaulis, priklausantis kitam panašaus amžiaus individui. Abiejuose atvejuose konstatuotas aktyvus periostitas. *Kapo 2* duobės ilgis 110 cm, plotis 40 cm. PV–ŠR kryptimi orientuotų griaučių ilgis 75 cm. Mirusiojo galva orientuota PV kryptimi. Sprendžiant iš kapo orientavimo, tikėtina, kad šis kapas kartu su kapu 1 yra šeimos kapai. Rankos ir kojos ištiestos, jų pirštai neišlikę. Mirusiajam konstatuotas periostitas, skorbutas. Remiantis antropologų išvadomis, tai 2–4 m. vaiko kapas. *Kapo 3* duobės ilgis 175 cm, plotis 60 cm, ji orientuota ŠV–PR kryptimi. Griaučių ilgis 150 cm. Mirusiosios galva orientuota ŠV kryptimi. Kairioji ranka sulenkta, jos plaštaka padėta ant krūtinės, dešiniosios rankos padėtis dėl itin prastai išlikusių kaulų neaiški. Kojos ištiestos. Palaidota 25–35 m. moteris. Po galva surasta peiliuko geležtė su rankena ir išlikusios kriaunos tvirtinimo kniedės. *Kapo 4* duobės ilgis 190 cm, plotis 60 cm, jis orientuotas ŠV–PR kryptimi. Griaučių ilgis 170 cm. Mirusiojo galva orientuota ŠV kryptimi. Kairioji ranka ištiesta, išlikęs tik žastikaulis ir alkūnkaulis. Dešinioji ranka visiškai sulenkta ir plaštaka padėta ant dešiniojo peties. Kojos ištiestos. Palaidotas 40–49 m. vyras. Prie jo galvos aptikta metalinė sagtelė, adata ir peiliuko geležtė. *Kapo 5* duobės ilgis 185 cm, plotis 45 cm, ji orientuota ŠV–PR kryptimi. Griaučių ilgis 160 cm. Mirusiosios galva orientuota ŠV kryptimi. Kairioji ranka pilnai sulenkta, jos plaštaka padėta ant kairiojo peties, dešinioji ranka pusiau sulenkta, jos plaštaka padėta ant krūtinės. Kojos ištiestos. Dešiniosios kojos kaulai suardyti galbūt laidojant kapo 6 mirusįjį. Kojos pirštai neišlikę. Palaidota 35–45 m. moteris. *Kapo 6* duobės ilgis 145 cm, plotis 50 cm, jis orientuotas PV–ŠR kryptimi. Griaučių ilgis 115 cm. Kaulų būklė gana gera. Mirusiojo galva orientuota PV kryptimi. Abi rankos pusiau sulenktos, jų plaštakos sudėtos ant dubens. Kojos ištiestos. Palaidotas 9–15 m. paauglys. Po galva aptiktas 1664 m. Jono Kazimiero Vazos šilingas.

Visi ištirti kapai datuojami XVII a. II pusė–XVIII a. Medinių karstų liekanų ar vinių juose nebuvo. Prie palaidojimų aptikti radiniai (5 vienetai) perduoti MoKM. Po antropologinių tyrimų kaulai perlaidoti perkasos 9 kv.6C.

Kitose perkasose kapų ar archeologinių radinių nerasta. Perkasose 2–4, 6–8 ir 10 paviršinio pilko grunto sluoksnio storis buvo 30–55 cm, perkasose 1, 5 ir 8 – 30–60 cm. Perkasoje 8 aptikta 50x40 cm skersmens ir 1,1 m gylio nuo žemės paviršiaus šiukšlių duobė su XX a. II pusės–XXI a. pradžios radiniais.

Burnėnai Old Cemetery

In 2022, a total of 10 trenches (109.5 m^2) were excavated at Burnėnai old cemetery. Six graves dating from the second half of the 17th century to the 18th century were unearthed in Trench 9 (Fig. 1, 2), three of which contained grave goods: two iron knives, a buckle, a needle and a 1664 coin. Anthropological analysis revealed advanced cases of periostitis and scurvy.